

Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej

PEŁNOMOCNIK RZĄDU
DO SPRAW POLITYKI DEMOGRAFICZNEJ
PODSEKRETARZ STANU
Barbara Socha

BPD-V.055.2.2023.ES
Warszawa, dnia 21 marca 2023 r.

reprezentowane przez:

ZAWIADOMIENIE O SPOSOBIE ZAŁATWIENIA PETYCJI

Zgodnie z art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz.U. 2018 poz. 870), w związku z petycją w sprawie protestu odnośnie zmian w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm., dalej: ustawa), uprzejmie informuję:

Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej ma na uwadze postulaty dotyczące funkcjonowania rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka, w tym problemy wynikające z wciąż niewystarczającej liczby rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka, jak również kwestii wolnych miejsc w pieczy zastępczej. W Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej przeprowadzana jest stała ewaluacja systemu pieczy zastępczej na terenie całego kraju. Corocznie przygotowywana jest Informacja o realizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w której większa część poświęcona jest analizom odnoszącym się do pieczy zastępczej. Dla poprawy funkcjonowania systemu pieczy zastępczej w Polsce uchwalona została ustawa o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw, która weszła w życie w dniu 1 lutego 2023 r.

Zgodnie z art. 38d ust. 1 pkt 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Minister właściwy do spraw rodziny tworzy rejestr obejmujący wykaz rodzin zastępczych z podziałem na rodziny zastępcze spokrewnione, niezawodowe i zawodowe. Rejestr obejmuje także, zgodnie z art. 38d ust. 1 pkt 1 ustawy wykaz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, osób, które osiągnęły pełnoletniość przebywając w pieczy zastępczej, o których mowa w art. 37 ust. 2-4 i 6, oraz osób opuszczających rodzinną pieczę zastępczą jako niepełnoletnie, o których mowa w art. 37 ust. 5 i 6, z podziałem na dzieci umieszczone lub

przebywające w poszczególnych formach rodzinnej pieczy zastępczej oraz poszczególnych formach instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz na osoby, o których mowa w art. 37 ust. 2-4 i 6, i osoby opuszczające rodzinną pieczę zastępczą jako niepełnoletnie, o których mowa w art. 37 ust. 5 i 6, przebywające w poszczególnych formach rodzinnej pieczy zastępczej i poszczególnych formach instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Rejestr, o którym mowa powyżej, jest prowadzony przez starostę, organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, marszałka województwa i wojewodę za pomocą zapewnionego przez ministra właściwego do spraw rodziny systemu teleinformatycznego umożliwiającego prowadzenie tego rejestru, przekazywanie do niego danych, usuwanie z niego danych oraz udostępnianie z niego danych (art. 38d ust. 2 ustawy).

W art. 38d i art. 38e ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wymieniono szczegółowo dane podlegające wpisowi do rejestru i wskazano podmioty uprawnione do ich wprowadzania, aktualizowania i usuwania. Dane do rejestru będą wprowadzane i aktualizowane niezwłocznie po powzięciu informacji wymagających wpisu lub aktualizacji, zgodnie z art. 38d ust. 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Na podstawie art. 38e ust. 4 ww. ustawy dane z wykazu, o którym mowa w art. 38d ust. 1 pkt 4 (tj. z wykazu rodzin zastępczych z podziałem na rodziny zastępcze spokrewnione, niezawodowe i zawodowe) w zakresie niezbędnym do realizacji zadań ustawowych udostępnia się określonym podmiotom. W art. 38e ust. 4 wskazano również jasno cele udostępniania danych z wykazu, zawężono zatem zarówno krąg podmiotów, którym dane z wykazu mogą zostać udostępnione, jak i zakres ich udostępniania. Dane te zatem nie będą przekazywane w sposób dowolny bądź niekontrolowany, brak możliwości powszechnego ujawnienia informacji dotyczących rodzin zastępczych.

Potrzeba stworzenia rejestru miejsc w pieczy zastępczej oraz rejestru dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej była wielokrotnie zgłaszana przez środowiska związane z pieczą zastępczą. W dotychczasowym stanie prawnym funkcjonował rejestr danych o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rejestr osób już pełniących ww. funkcje. Rejestr ten prowadził starosta, który był zobligowany do dostarczania danych z rejestru do właściwego sądu (uchylony art. 46 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej). Obecnie nowelizacja ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rozszerza ten rejestr o dodatkowe informacje dotyczące osób posiadających pozytywną lub negatywną wstępną kwalifikację do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, nie jest to zatem w pełni nowy zapis na podstawie którego gromadzone są określone dane dotyczące rodzin zastępczych.

Omawiane zmiany wprowadzone do ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w istocie określają teleinformatyczny charakter dotychczasowych rejestrów, jak również określają zakresy przetwarzania danych osobowych i ich udostępniania. Ratio legis regulacji w zakresie przedmiotowego rejestru sprowadza się przede wszystkim do znalezienia dla dziecka najbardziej adekwatnego do jego potrzeb miejsca w pieczy zastępczej przez sąd, który każdorazowo podejmuje decyzję o jego umieszczeniu w pieczy zastępczej.

Sąd musi być zatem wyposażony we wszystkie niezbędne informacje, zarówno o samym dziecku, jak i o podmiotach, które miałyby pełnić nad nim pieczę. Z tego też punktu widzenia zakres danych powinien być na tyle szeroki, aby dostarczać danych całościowych pozwalających na ocenę przez sąd potrzeb dziecka, jak i ocenę możliwości przyszłych opiekunów zastępczych.

Należy wskazać, iż w ustawie w każdym przypadku, w którym to było możliwe, jasno i precyzyjnie wskazano, jakie dane i na jakim poziomie mają być przetwarzane. Dostęp do omawianych rejestrów zgodnie z ustawą jest ograniczony i przysługuje ściśle określonym podmiotom wymienionym w ustawie, wyłącznie w zakresie niezbędnym do realizacji ich ustawowych zadań. W bardzo szczegółowy sposób wskazano zakres tego dostępu dla poszczególnych podmiotów. Proponowany zakres jest adekwatny do celów, w których dane te będą przetwarzane. Dodatkowo w celu maksymalizacji ochrony danych osobowych projekt wskazuje okresy przetwarzania poszczególnych danych. Ponadto ustawa nakłada na administratora danych osobowych obowiązek dokonania co najmniej raz na rok przeglądu danych osobowych i usuwania danych, których przetwarzanie nie jest uzasadnione.

W kontekście ww. rejestru należy wskazać, iż w resorcie rodziny wykorzystywanych jest szereg mechanizmów w zakresie bezpieczeństwa przetwarzania informacji, które będą wykorzystywane w rejestrze dotyczącym pieczy zastępczej. Ponadto, w art. 38f ust. 21 ustawy wskazano, że zabezpieczenia stosowane przez administratorów danych w celu ochrony danych osobowych polegają co najmniej na:

- 1) dopuszczeniu do przetwarzania danych osobowych wyłącznie osób posiadających pisemne upoważnienie wydane przez administratora danych;
- 2) pisemnym zobowiązaniu osób upoważnionych do przetwarzania danych osobowych do zachowania ich w tajemnicy.

Sąd, podejmując decyzję o umieszczeniu małoletniego w pieczy zastępczej, powinien każdorazowo kierować się m.in. zasadami określonymi w tym zakresie w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym. W celu zmniejszenia ryzyka związanego z rozsianiem dzieci po terenie całego kraju w ustawie o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw doprecyzowano treści kodeksowe w tym zakresie, wzmacniając jednocześnie już dziś obowiązującą zasadę prymatu rodzinnych form pieczy zastępczej nad instytucjonalnymi. Zgodnie ze zmienionym art. 112⁷ Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (Dz.U. z 2020 r. poz. 1359 z późn. zm.) sąd w pierwszej kolejności umieszcza dziecko w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu miejsca zamieszkania dziecka. W przypadku, gdy nie jest to możliwe lub gdyby takie umieszczenie było sprzeczne z dobrem dziecka, sąd umieszcza dziecko w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie innego powiatu. Umieszczenie dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej jest na ostatnim miejscu tej gradacji i jest możliwe dopiero, jeżeli brak jest możliwości umieszczenia dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej lub z innych ważnych względów nie jest to zasadne. Istotne jest również to, że umieszczając dziecko w pieczy zastępczej, sąd obowiązany jest wziąć pod uwagę możliwość wywiązania się z obowiązku zapewnienia przez osoby sprawujące pieczę zastępczą pracy z rodziną biologiczną dziecka oraz możliwość utrzymywania przez małoletniego kontaktów z rodzicami, o ile sąd ich nie zakazał. Dodatkowo należy podkreślić, że sąd po umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej informuje starostę powiatu

zapewniającego temu dziecku pieczę zastępczą o przyczynach umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. Informacja taka ma na celu objęcie dziecka jak najlepszym wsparciem i udzielenie mu najodpowiedniejszej pomocy.

Nowelizacja ustawy wprowadza także pewne elementy derejonizacji rodzinnej pieczy zastępczej poprzez zmiany w zakresie właściwości organizatora rodzinnej pieczy zastępczej właściwego dla wstępnej kwalifikacji kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydania zaświadczenia kwalifikacyjnego zawierającego potwierdzenie ukończenia szkolenia oraz spełniania niezbędnych warunków. Wprowadza ona także zmiany w zasadach przekształceń rodzin zastępczych niezawodowych w zawodowe i podpisywania umów z nowymi rodzinami zastępczymi zawodowymi i prowadzącymi rodzinne domy dziecka. Dzięki tym zmianom ułatwiona będzie możliwość nawiązania współpracy z innymi powiatami.

Odnosząc się do kwestii wynagrodzeń dla rodzin zastępczych zawodowych należy podkreślić, iż w art. 85 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadzono zmiany, z których wynika, że wynagrodzenie przysługujące rodzinie zastępczej zawodowej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka nie może być niższe niż kwota 4 100 zł miesięcznie. W przypadku zaś gdy rodzina zastępcza zawodowa pełni funkcję pogotowia rodzinnego przysługuje miesięczne wynagrodzenie nie niższe niż 124% kwoty, o której mowa w ust. 1, tj. 5 084 zł. Podkreślenia wymaga jednak, że zgodnie z art. 85 ust. 3 ww. ustawy ustalając wysokość wynagrodzenia dla rodziny zastępczej zawodowej, prowadzącego rodzinny dom dziecka czy rodziny zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego bierze się pod uwagę w szczególności kwalifikacje, szkolenia i oceny rodziny zastępczej zawodowej oraz prowadzącego rodzinny dom dziecka. Wobec powyższego należy wskazać, iż kwoty wskazane w art. 85 ust. 1 i 2 ustawy są kwotami minimalnymi. Mogą zatem one zostać wskazane przez powiat na wyższym poziomie. Wynagrodzenia te będą waloryzowane mechanizmem związanym ze wskaźnikiem wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych.

Należy również wskazać, że zgodnie z art. 57 ust. 1a-3 ww. ustawy, w przypadku gdy w rodzinie zastępczej zawodowej lub rodzinie zastępczej niezawodowej przebywa więcej niż 3 dzieci, na wniosek rodziny zastępczej, zatrudnia się osobę do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, na wniosek rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej, starosta może zatrudnić osobę do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich. Osobą zatrudnioną do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich może być także małżonek niepobierający wynagrodzenia z tytułu umowy o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej.

Na podstawie art. 80 ust. 1 ustawy rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka, na każde umieszczone dziecko, przysługuje świadczenie na pokrycie kosztów jego utrzymania, nie niższe niż kwota:

1. 785 zł miesięcznie (zgodnie z obwieszczeniem Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 28.02.2022 r. w sprawie wysokości kwot świadczeń przysługujących rodzinie zastępczej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka oraz wysokości pomocy dla osoby

usamodzielnianej, M.P. z 2022 r. poz. 292 od dnia 1.06.2022 r.) - w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej spokrewnionej,

2. 1189 zł miesięcznie (zgodnie z obwieszczeniem Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 28.02.2022 r. w sprawie wysokości kwot świadczeń przysługujących rodzinie zastępczej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka oraz wysokości pomocy dla osoby usamodzielnianej, M.P. z 2022 r. poz. 292 od dnia 1.06.2022 r.) - w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej zawodowej, rodzinie zastępczej niezawodowej lub rodzinnym domu dziecka.

Ponadto, rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka na dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności przysługuje dodatek nie niższy niż kwota 239 zł miesięcznie (zgodnie z obwieszczeniem Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 28.02.2022 r. w sprawie wysokości kwot świadczeń przysługujących rodzinie zastępczej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka oraz wysokości pomocy dla osoby usamodzielnianej, M.P. z 2022 r. poz. 292 od dnia 1.06.2022 r.) na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania tego dziecka.

Należy również wskazać, iż rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka przysługuje świadczenie, o którym mowa w art. 80 ust. 1, oraz dodatki, o których mowa w art. 81, również po osiągnięciu przez dziecko pełnoletności, jeżeli nadal przebywa w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka, na zasadach określonych w art. 37 ust. 2-6 ustawy.

Zgodnie z art. 83 ust. 1 ustawy rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka starosta może również przyznać:

- 1) dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka;
- 2) świadczenie na pokrycie:
 - a) niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka - jednorazowo,
 - b) kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki - jednorazowo lub okresowo.

Rodzina zastępcza niezawodowa i zawodowa może otrzymywać także środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego w wysokości odpowiadającej kosztom ponoszonym przez rodzinę zastępczą niezawodową albo zawodową na czynsz, opłaty z tytułu najmu, opłaty za energię elektryczną i ciepłą, opał, wodę, gaz, odbiór nieczystości stałych i płynnych, dźwig osobowy, antenę zbiorczą, abonament telewizyjny i radiowy, usługi telekomunikacyjne oraz związanym z kosztami eksploatacji. Starosta może również raz do roku przyznać rodzinie zastępczej zawodowej świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego.

Podkreślenia wymaga również, że kwoty świadczeń oraz dodatków wskazanych w art. 80 ust. 1 i art. 81 ustawy podlegają waloryzacji wskaźnikiem cen towarów i usług konsumpcyjnych ogłaszanych przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, od dnia

1 czerwca roku kalendarzowego następującego po roku kalendarzowym, w którym wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych w okresie od roku kalendarzowego, w którym była przeprowadzona ostatnio waloryzacja, przekroczył 105%. Najbliższa waloryzacja tych kwot świadczeń będzie obowiązywała od dnia 1 czerwca 2023 r.

Należy podkreślić, iż projekt nowelizacji ustawy był przedmiotem konsultacji publicznych. W ich ramach uwagi zgłosiły organizacje działające na rzecz dziecka i rodziny. Opinię przedstawił również Rzecznik Praw Dziecka i Rzecznik Praw Obywatelskich. Uwagi zostały poddane szczegółowej analizie i uwzględniono te, które były zgodne z kierunkami wprowadzanych zmian. Projekt nowelizacji ustawy był również przekazany do zaopiniowania przez Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Obecnie brak możliwości wskazania terminów co do dalszych prac legislacyjnych w zakresie rodzinnej pieczy zastępczej, jednakże pragnę wskazać, iż Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej nieustannie prowadzi analizę zgłaszanych postulatów. Stale są też podejmowane działania mające na celu poprawę funkcjonowania systemu pieczy zastępczej w Polsce.

Pouczenie

Zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy o petycjach, sposób załatwienia petycji nie może być przedmiotem skargi.

Z wyrazami szacunku

Barbara Socha
Pełnomocnik Rządu
do Spraw Polityki Demograficznej
Podsekretarz Stanu
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/